

Motion till riksdagen 2010/11:Kr271

av Ulf Nilsson m.fl. (FP)

FN-museum i Dag Hammarskjölds Backåkra

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Dag Hammarskjölds Backåkra dels vad avser fastigheten och Statens fastighetsverk, dels vad avser verksamheten och regeringens förpliktelser.

Motivering

Dag Hammarskjöld (1905–1961), FN:s generalsekreterare 1953–1961, är en historiskt betydelsefull person. Hans namn förknippas med det internationella engagemang som dagens Sverige alltmer vill bejaka och delta i.

I dag utbildar Sverige fredsbevarande trupp för FN-uppdrag, och det har länge varit bred uppslutning bakom att Sverige aktivt ska delta i olika fredsbevarande insatser. Det var just Dag Hammarskjöld som i strid med många länders önskemål utformade FN:s mandat att inrätta en fredsbevarande styrka, och han gav också rollen som FN:s generalsekreterare en ny auktoritet.

Sverige borde ha ett levande museum över en av sina mest kända medborgare, ett museum som samtidigt ska visa FN:s historia och Sveriges roll i FN genom tiderna. Det är naturligt att det museet utvecklas i Dag Hammarskjölds Backåkra. Det behövs ett museum som uppmärksammar minnet av Dag Hammarskjöld och för nya generationer tydliggör hans betydelse för FN i ett kritiskt skede av världsorganisationens historia, det kalla kriget mellan USA och Sovjet.

Den sydsåkanska gården Backåkra var vid Dag Hammarskjölds död hans enda fasta egendom i Sverige. Han förordnade i testamentet att Backåkra skulle tillfalla Svenska Turistföreningen (STF), som där bland annat fick rätt att ordna olika sammankomster. Enligt testamentet fick också en bostadslänga disponeras av medlemmar i Svenska Akademien under två sommarmånader.

Fel! Okänt namn på

Övriga delar av Backåkra är i dag inredda som en utställning om Dag Hammarskjölds liv. I en samlingssal finns utställningsskärmar och montrar. Två rum är inredda med Dag Hammarskjölds privata tillhörigheter som fanns i hans lägenhet på Manhattan, och hans privata arbetsrum är återskapat.

Museet liksom byggnaden sköts och bekostas av STF. Det är öppet varje dag under sommaren men stängt större delen av året. Enstaka öppna arrangemang ordnas dock i samlingssalen eller ute på gården i en vacker miljö. Till exempel har FN-föreningen Ystad/Österlen under somrarna offentliga föreläsningar i olika internationella ämnen.

Ett tillfälligt resurstillskott till Backåkra kom 2005. Inför 100-årsdagen av Dag Hammarskjölds födelse beslutade regeringen att förlägga minnesceremonierna till en uppbyggd scen på den vackra heden utanför Dag Hammarskjölds gård. Regeringen avsatte då 1 miljon kronor, en summa som räckte till en upprustning av det allra viktigaste på gården.

Underhållet av byggnaderna orsakar STF stora ekonomiska uppoffringar. Pengar saknas även till museiverksamheten. För några år sedan gjordes en konsultutredning som undersökte alternativa användningar och finansieringsformer. Man undersökte också möjligheten till sponsring från näringslivet. Resultatet blev negativt.

Så länge en verksamhet inte har bastrygghet för åtminstone några år framåt, brukar det vara mycket svårt att intressera sponsorer. Om museet får en tryggare grund och blir mer känt är det mycket tänkbart att sponsorer blir intresserade och att till exempel en konferensanläggning kan anläggas på lämpligt avstånd från byggnaderna i Backåkra. En första förutsättning är dock att dagens museum kan utvecklas och att fastigheten inte förfaller. Ett utvecklat museum ska visa Dag Hammarskjölds internationella insatser och även tydliggöra FN:s historia och roll under efterkrigstiden. Backåkra kan successivt utvecklas till att bli en plats för möten, diskussioner och konferenser för FN, UD, universitet, högskola och näringsliv.

En tänkbar lösning vore att starta en stiftelse som kan garantera att verksamhet enligt Dag Hammarskjölds testamente bedrivs i Backåkra. Man kan, utan andra likheter, tänka sig att ombilda Backåkra till en myndighet som Harpsundsmyndigheten, också det en gång en donation mottagen av regeringen.

Oavsett om det blir en myndighet eller stiftelse med ansvar för museet förutsätter detta att en sådan stiftelse eller verksamhetsmyndighet befrias från ansvaret att också syssla med fastighetens underhåll och förvaltning. Risken är annars påtaglig att den ideella stiftelsens verksamhet skulle överflyglas av fastighetsskötselproblemen.

En naturlig väg är att överlåta fastigheten till Statens fastighetsverk, som har ansvar för att förvalta kulturarv. Verket har sakkunskap och ekonomiska resurser att förvalta fastigheter med andra värden än rent kommersiella. Vi vill därför föreslå att riksdagen uttalar som sin mening att regeringen bör pröva möjligheten att ge Statens fastighetsverk i uppdrag att förvalta Dag Hammarskjölds Backåkra enligt det uppdrag som regering och riksdag har gett Statens fastighetsverk.

Fel! Okänt namn på

En byggnad som innehåller ett museum över en av den svenska historiens mest betydelsefulla gestalter har inte bara lokalt intresse. Frågan om museets överlevnad är en nationell fråga och handlar om kulturpolitik i stort. Vi anser därför att riksdagen dessutom bör ge regeringen till känna att Kulturdepartementet bör klargöra vilket ansvar regeringen ska ta för att Sverige ska få ett FN-museum i Dag Hammarskjölds Backåkra.

Stockholm den 22 oktober 2010

Ulf Nilsson (FP)

Allan Widman (FP)

Gunnar Andrén (FP)